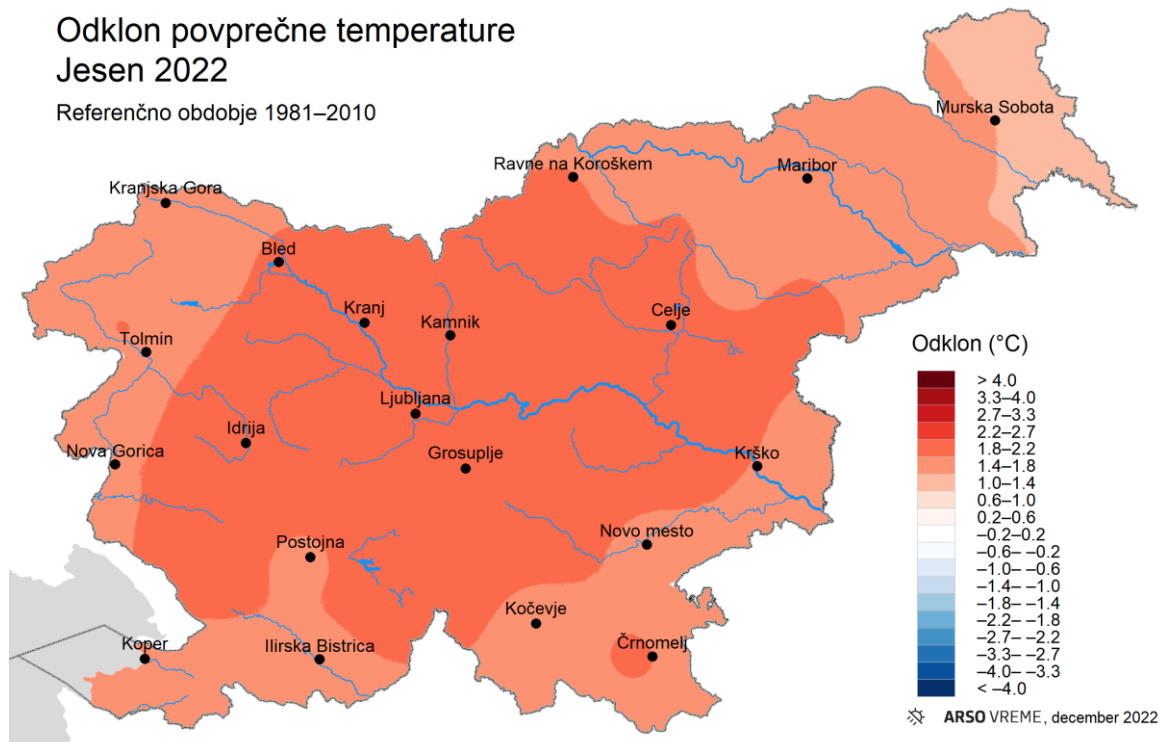

Podnebne značilnosti jeseni 2022

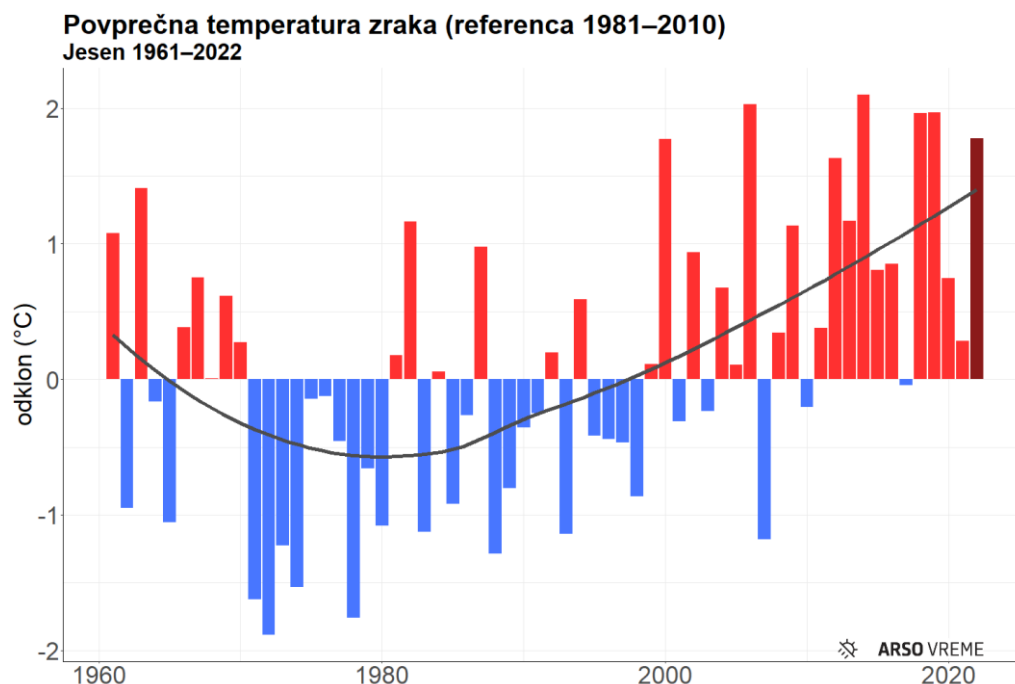
Po delnih in še ne povsem preverjenih podatkih je bila jesen 2022 na ravni države nadpovprečno topla, suha v severni Sloveniji in na Obali ter obilno namočena v delih osrednje Slovenije in na jugovzhodu. V zahodnem delu države je bila nadpovprečno, v vzhodnem pa povprečno in celo nekoliko podpovprečno sončna.

Slika 1. Odklon povprečne temperature zraka jeseni 2022 od povprečja tridesetletnega referenčnega obdobja 1981–2010

Odklon povprečne temperature zraka od povprečja obdobja 1981–2010 je na državni ravni znašal 1,8 °C, kar letošnje jesen uvršča skupaj z jesenjo 2000 med pet oz. šest najtoplejših od leta 1961. V tem obdobju je bila najtoplejše jesen 2014 s temperaturnim odklonom 2,1 °C, z odklonom 2,0 °C pa ji sledi jesen 2006. Najhladnejša je bila v tem obdobju jesen 1972 z odklonom -1,9 °C, podobno hladna pa je bila z odklonom -1,8 °C jesen 1978. Prvi mesec meteorološke jeseni, september, je bil temperaturno na ravni države povsem povprečen (z odklonom 0,0 °C), naslednja dva meseca pa sta bila toplejša. Posebej izstopa do sedaj najtoplejši oktober, z odklonom 3,3 °C, november pa z odklonom 2,0 °C spada med približno najtoplejših 14 od leta 1961. Prostorsko gledano je bil temperaturni odklon letošnje jeseni največji v osrednjem delu države in delih Bele krajine, kjer je znašal med 1,8 in 2,2 °C, drugje pa je bil manjši, od 1,4 do 1,8 °C, na skrajnem severovzhodu države pa še nižji. Zaradi nižjega števila postaj s podatki, ki so na voljo na začetku meseca, so vrednosti ob meji države precej nezanesljive. Glede na temperaturni razpon v obdobju 1981–2010 je bilo v večini države zelo toplo (nad devetim decilom), izjemoma izjemno toplo (nad 98. centilom) ali toplo (med tretjim kvartilom in devetim decilom). V tem tisočletju je bilo kar 17 jeseni s pozitivnim in samo pet z negativnim odklonom temperature glede na obdobje 1981–2010. Med dvajsetimi najtoplejšimi jesenmi od leta

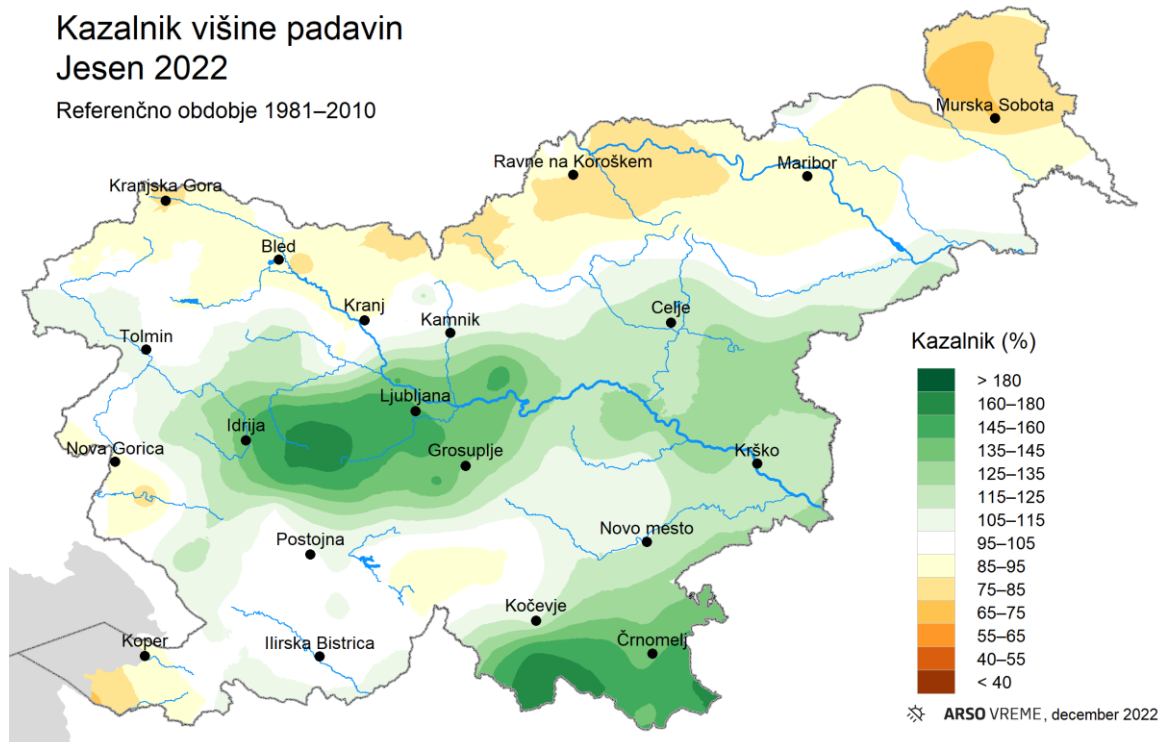
1961 jih je večina, 14, v tem tisočletju. Od začetka šestdesetih do osemdesetih let prejšnjega stoletja so se jeseni v povprečju ohlajale, od takrat pa se ogrevajo. Linearni trend ogrevanja od leta 1961 znaša skoraj 0,3 °C/desetletje in je statistično značilen.

Slika 2. Odklon povprečne temperature zraka v jesenih 1961–2022 od povprečja tridesetletnega referenčnega obdobja 1981–2010. Z rdečo so označene nadpovprečno tople jeseni, z modro hladnejše od povprečja. Letošnja jesen je označena s temnejšo barvo.

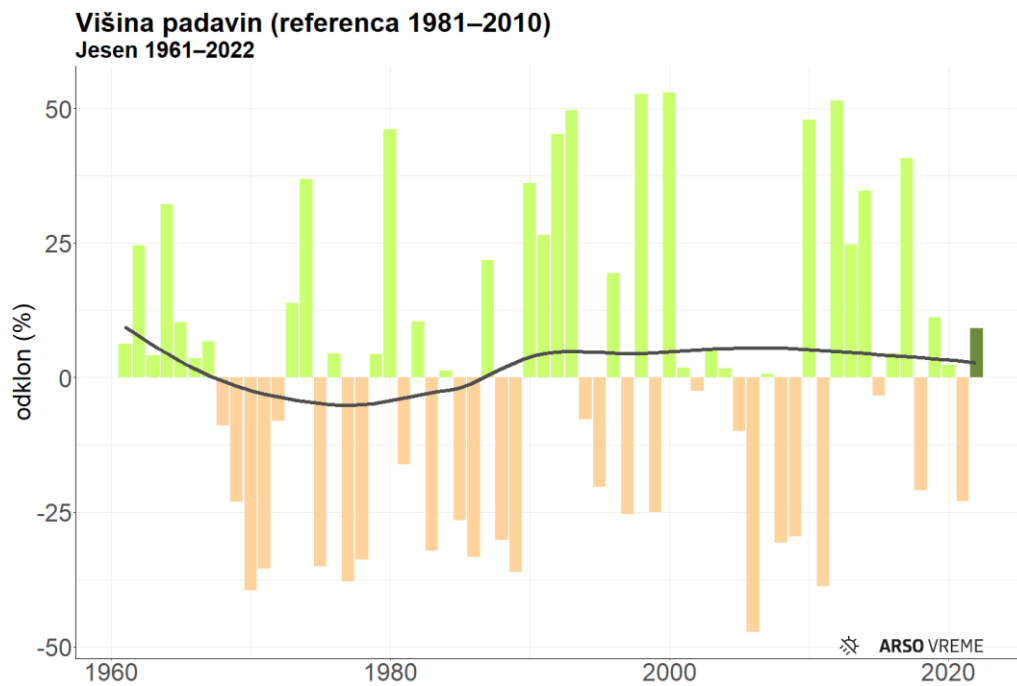
Padavine so bile jeseni zelo nehomogeno razporejene. V osrednji Sloveniji in v Beli krajini jih je bilo nadpovprečno, na severu, ob Obali in v Vipavski dolini podpovprečno, drugod pa okrog dolgoletnega povprečja. Kazalnik višine padavin na ravni države je bil rahlo nadpovprečen, glede na referenčno obdobje 1981–2010 je znašal 109 %, kar uvršča jesen 2022 med tretjino najbolj namočenih od leta 1961. Najbolj namočeni sta bili v tem obdobju jeseni 2000 in 1998, obe s kazalnikom 153 %, kazalnik nad 150 % pa je imela še jesen 2012. Najmanj je bila v tem obdobju namočena jesen 2006 s kazalnikom 53 %, sledi ji jesen 1970 s kazalnikom 60 %. Od jesenskih mesecev je bil september nadpovprečno namočen. S kazalnikom padavin 211 % spada med tri najbolj namočene od leta 1961. Ostala meseca jeseni sta bila namočena podpovprečno. Zelo suh je bil oktober, s kazalnikom 36 % spada med deset najbolj suhih od leta 1961. November relativno ni bil tako suh, s kazalnikom 77 % pa spada med tretjino najbolj suhih od leta 1961. Kazalnik na ravni cele države pa ne pove, da so bile padavine zelo neenakomerno porazdeljene. Zaradi obilnih padavin med 15. in 17. ter 28. in 30. septembrom je na jesenski ravni na območju od Cerkljansko-Idrijskega hribovja do južnega dela Ljubljanske kotline ter od doline Čabranke do Bele krajine padlo izjemo veliko padavin, tudi 160–180 % običajne količine. Nasprotno je bilo na severu države, predvsem v Kamniško-Savinjskih Alpah, na Koroškem, v Prekmurju in na Obali padavin podpovprečno, tudi samo 65–75 % običajne količine. Glede na razpon višine padavin v obdobju 1981–2010 je bila jesen v večini države običajno namočena (med prvim in tretjim kvartilom), zelo namočena na omenjenem območju z obilnimi padavinami (nad devetim decilom), na severu pa suha (pod prvim kvartilom). Od devetdesetih let prejšnjega stoletja je količina padavin jeseni v povprečju ustaljena. Linearni trend v obdobju po letu 1961 statistično ni

značilen. V tem tisočletju je bilo 13 jeseni s kazalnikom padavin nad in devet pod vrednostjo dolgoletnega povprečja.

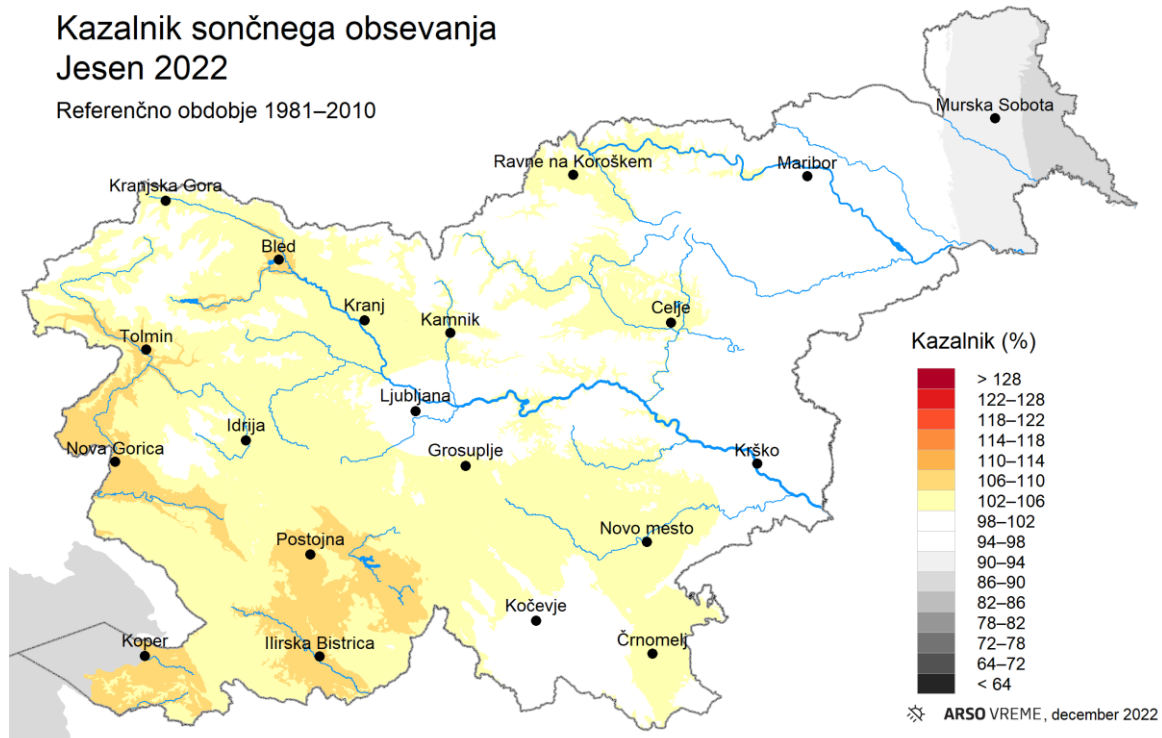

Slika 3. Kazalnik višine padavin jeseni 2022 glede na povprečje tridesetletnega referenčnega obdobja 1981–2010

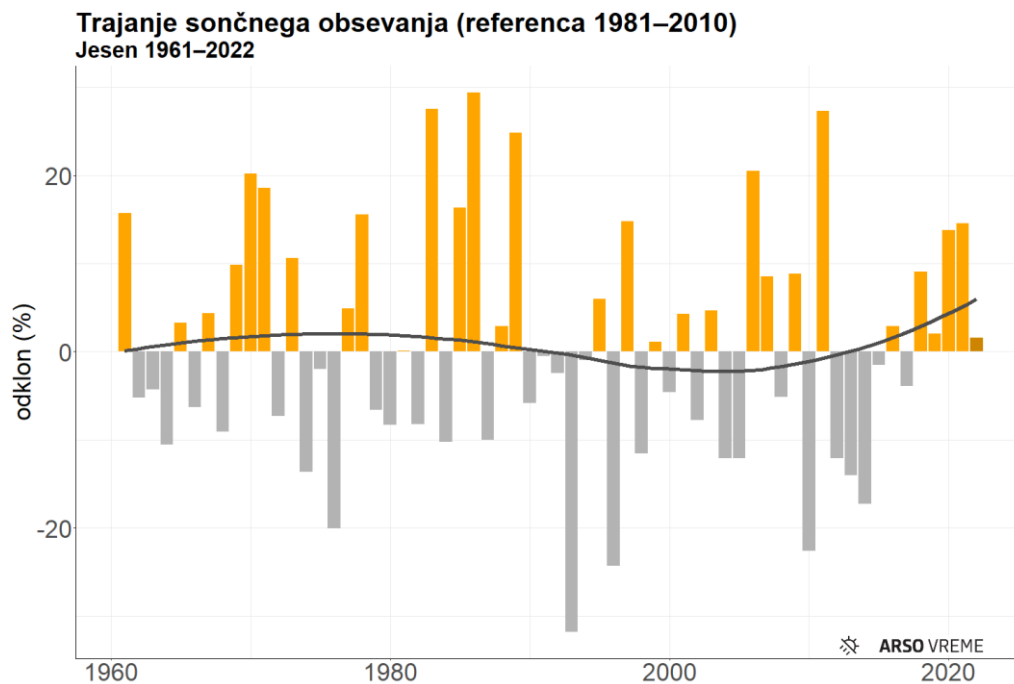
Osončenost je bila v letošnji jeseni glede na primerjalno obdobje 1981–2010 na ravni države blizu povprečja. Kazalnik trajanja sončnega obsevanja na državni ravni je znašal okrog 102 %, kar letošnje jesen uvršča med 28 najbolj sončnih od leta 1961 (v srednjo tretjino). V tem obdobju je bilo najbolj osončena jesen 1986 s kazalnikom osončenosti 129 %, sledita pa ji jeseni 1983 in 2011 s kazalnikoma 128 oz. 127 %. V tem obdobju je bila najmanj osončena jesen 1993 s kazalnikom 68 %. K osončenosti letošnje jeseni je relativno največ prispeval oktober. S kazalnikom sončnega obsevanja na državni ravni 132 % spada med devet najbolj sončnih od leta 1961. Ostala meseca jeseni sta bila osončena podpovprečno, september s kazalnikom 88 %, november 83 %. Prostorsko je bil kazalnik trajanja sončnega obsevanja največji na jugozahodu države, kjer je znašal večinoma 102–106 %, na posameznih območjih pa tudi 106–110 %. Od 102–106 % običajnega trajanja sončnega obsevanja so imeli še v Beli krajini, v Novomeški kotlini, v zgornji dolini Save, na Koroškem in v Celjski kotlini. Najmanj sonca so videli v Panonski nižini, tudi do 90 % običajne količine. Zaradi malega števila ustreznih merilnih mest so številke ob meji države manj zanesljive. Glede na razpon trajanja sončnega obsevanja v obdobju 1981–2010 je bila večina države normalno osončena (med prvim in tretjim kvartilom), le v Panonski nižini je bila osončenost nizka (pod prvim kvartilom). V povprečju je osončenost jeseni na ravni države od leta 1961 ustaljena. Linearni trend v tem obdobju statistično ni značilen. V tem tisočletju je bilo 12 jeseni s kazalnikom nad in deset pod vrednostjo dolgoletnega povprečja 1981–2010. Letošnja jesen je že peta po vrsti z nadpovprečno osončenostjo glede na obdobje 1981–2010.

Slika 4. Relativni odklon višine padavin v jesenih 1961–2022 glede na povprečje tridesetletnega referenčnega obdobja 1981–2010. Z zeleno so označene nadpovprečno, z rjavo pa podpovprečno namočene jeseni. Letošnja jesen je označena s temnejšo barvo.

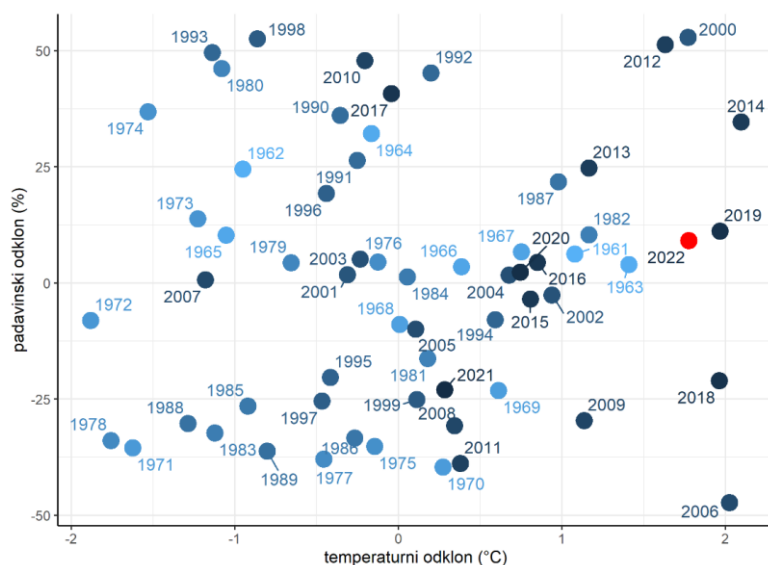

Slika 5. Kazalnik trajanja sončnega obsevanja jeseni 2022 glede na povprečje tridesetletnega referenčnega obdobja 1981–2010

Slika 6. Relativni odklon trajanja sončnega obsevanja v jesenih 1961–2022 glede na povprečje tridesetletnega referenčnega obdobja 1981–2010. Z oranžno so označena nadpovprečno, s sivo pa podpovprečno osončena jeseni. Letošnje jesen je označeno s temnejšo barvo.

Po sezonski statistiki temperature zraka in višine padavin je bila letošnji jeseni na ravni države najbolj podobna jesen 2019, ki je bila nekoliko toplejša in na ravni države bolj namočena. Regionalno pa so bile med njima razlike. Jesen 2019 je bila najbolj namočena na zahodu, najmanj pa na jugovzhodu in severovzhodu države. Razlike med najbolj in najmanj namočenimi območji so bile relativno manjše kot v letošnji jeseni. Zemljevide odklonov za izbrane spremenljivke najdete na povezavi https://meteo.arso.gov.si/met/sl/climate/current/archive/annual_and_seasonal-charts/.

Slika 7. Razsevni graf odklona povprečne temperature zraka in višine padavin za jeseni v obdobju 1961–2022. Barva označuje časovno razdaljo, temnejša je barva, bliže jeseni 2022 je. Jesen 2022 je označeno z rdečo.

ARSO, 6. december 2022